

love & respect

Preventing Teen Dating Violence

სემინარი: დისნეის სტერეოტიპები

თეორიული საფუძვლები¹

ქალთა მიმართ ძალადობა აღიარებულია როგორც ერთ-ერთი ფართოდ გავრცელებული სოციალური პრაქტიკა, რომელიც საზოგადოების შიგნით ჩნდება და მეორდება. მის ზემოქმედებას ქალები ყოველდღიურად განიცდიან, რითაც ირღვევა მათი ფუნდამენტური უფლებები.

გენდერული ძალადობა სექსისტურ სტერეოტიპებთანაა დაკავშირებული, რომელიც დაგმობის ნაცვლად ამართლებს მამაკაცის ძალადობას ქალზე იმიტომ, რომ უკავშირებს მას მამაკაცურობას. ეს თავის მხრივ ეფუძნება მამაკაცის ქალზე უპირატესობის აზრს, რომელზედაც ზოგიერთი მამაკაცი თავის იდენტობას აგებს (Lawson et al, 2010; Reitzel-Jaffe & Wolfe, 2001; Stith, Smith, Penn, Ward & Tritt, 2004). ამ ტიპის ძალადობა ხშირად გამოიყენება ქალთა და მამაკაცთა შორის ძალაუფლების უთანასწორო განაწილების შესანარჩუნებლად და ამიტომ იკლებს თანასწორობის ზრდის კვალობაზე.

მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ, რომ მას ეწოდება გენდერული ძალადობა, იმიტომ, რომ გულისხმობს იერარქიულ ურთიერთობებსა და უთანასწორობას და არა ბიოლოგიურ სქესს; მას აგებს კულტურა, ის მოდელები, რომელშიდაც ქალებს აქვთ გარკვეული როლები, კაცების როლებისაგან განსხვავებული.

ქალების როლები ყოველთვის სტერეოტიპულია. მაგალითად, ქალებს აღიქვამენ ან ავალდებულებენ რომ იყვნენ პასიურები, ნაზები, მორჩილები, დამჯერები, დაუცველები და სხვაზე ზრუნვისთვის მოწოდებულები; მაშინ, როდესაც მამაკაცის როლი ასოცირებულია აგრესიასთან, შეჯიბრთან, წარმატების მაღალ მოთხოვნასთან, სიბრძნესთან, ლიდერობასთან, მამაცობასა და ცოდნასთან. შედეგად გენდერის კონსტრუირებისა და სოციალიზაციის პროცესში ოჯახი ხდება ორიენტირი, რომელთანაც ოჯახის ახალი წევრები ახდენენ იდენტიფიკაციას, ისევე როგორც თავიანთ გარემოცვასთან, იმ მოლოდინებთან, რომელიც მათთან დაკავშირებით გააჩნიათ საზოგადოებისა და თემის წარმომადგენლებს. მოზრდილები არიან ის ადამიანები, რომლებიც ზეგავლენას ახდენენ მათი - გოგონებისა და ბიჭების იდენტობის ფორმირებაზე და ამ გზით გენდერული მოდელები გადაეცემათ მათ უკვე ადრეული ასაკიდან,

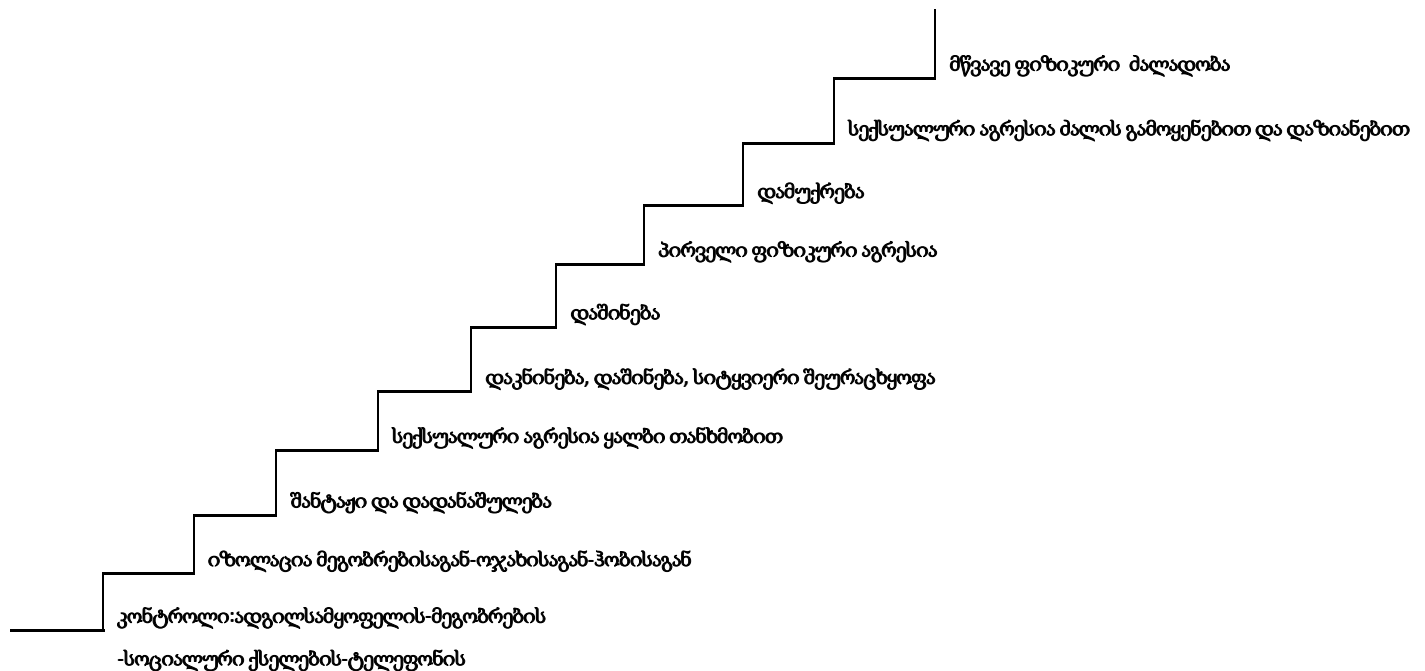
ეს იმაზე მიანიშნებს, რომ ამჟამინდელი საზოგადოება ახდენს სქესთა შორის უთანასწორობის, მორჩილებისა და დომინანტობის სტერეოტიპების გავრცელებას, როგორც მიუთითებენ Barberá and Martínez (2004)-ი, „ეს ხდება სექსისტური განათლების მეშვეობით, რომელიც ხორციელდება სოციალიზაციის სხვადასხვა

¹ მოცემული თეორიული ჩარჩო შეგიძლიათ იხილოთ ონლაინ პლატფორმაზე.

უწყებების მიერ“. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია ახალგაზრდებს ახსოვდეთ, რომ ადრეულ ასაკში გენდერული ძალადობის გამოვლინება იქცევა ქცევით მოდელად და მოზრდილ ასაკში გენდერული ძალადობის უტყუარი ინდიკატორი იქნება (Sánchez, 2016).

ახალგაზრდულ ასაკში გენდერული ძალადობის რაოდენობრივი კვლევის შედეგების მიხედვით, რომელიც Carmen Ruiz Repullo (2016)-ის მიერ იქნა განხორციელებული, დადგინდა, რომ (ინტერვიუების პირადი ისტორიების გაცნობის შემდეგ), ახალგაზრდებში გენდერული ძალადობა სიმბოლურად წარმოდგენილია ციკლური კიბის (cyclic ladder) სახით, რომელზედაც ადამიანები სხვადასხვა სიჩქარით ადიან.

Ruiz -ის მიხედვით, პირველი საფეხურები ნილბავს ძალადობას „სიყვარულის“ სახელით, სადაც გოგონა ეჩვევა ბიჭის მოთხოვნებს. თუმცა, ყოველ ჯერზე ძალადობის გაჩენა ნაკლებად ბუნდოვანი და სულ უფრო და უფრო აშკარა ხდება. ეს არის ციკლური კიბე, რადგან ყოველ საფეხურზე ადგილი აქვს ძალადობის სპირალს, დამაბულობას, აფეთქებას და სინანულს. ყოველ საფეხურზე გოგონას მოეთხოვება შეეგუოს ურთიერთობაში დომინანტობის ამა თუ იმ გამოვლინებას. რაც უფრო მეტი საფეხურის ავლა ხდება, მით უფრო ძნელდება ასვლა. თუმცა ყოველთვის არსებობს გამოსვლის შესაძლებლობა.

იწყარო: Ruiz-ის კვლევიდან (2016)

ახალგაზრდებში სოციალური აგენტების (განსაკუთრებით კი მედიის) გავლენით შექმნილ წარმოდგენებს სიყვარულის შესახებ მიყვარათ იმასთან, რომ ახალგაზრდებში მოწონება და არჩევანი არ არის თავისუფალი ძალაუფლების ასიმეტრიულობისა და გოგონად და ბიჭად ყოფნის დამკვიდრებული მოდელებისაგან (Gómez, 2004).

მოხიზვლის პროცესი (the process of attraction) გაგებულია, როგორც სოციალურად კონსტრუირებული მექანიზმი, რომელიც ეფუძნება გაბატონებულ, სასურველ მოდელს. ეს არის პროცესი, რომელიც აგებს სასურველ იდენტობას, როგორც ქალის, ისე მამაკაცისათვის. აძლიერებს რა მას სოციალური აგენტები, განსაკუთრებით კი მედია, „ცუდი ბიჭის“ მოდელი წარმოდგება როგორც სექსუალური და „კარგი ბიჭი“ როგორც მეგობარული (Gómez, 2004; Amurrio, 2008).

არჩევანის პროცესი ინდივიდუალური აქტია, თუმცა ის არ არის თავისუფალი სოციალური ზეგავლენისაგან, რადგან ზოგადად არჩეული მოდელები არიან ის მოდელები, რომლებსაც საზოგადოება ნერგავს და მიიჩნევს სასურველად: „... ის ადამიანები, რომლებსაც ჩვენ მივიჩნევთ მიმზიდველად ან არამიმზიდველად გაშინაგებულია სოციალიზაციისა და სხვა ადამიანებთან ურთიერთობის პროცესში, მაგრამ ეს ეხება არა მხოლოდ ფიზიკურ მიმზიდველობას, არამედ ქცევებსაც, რომლებიც შეიძლება იყვნენ მიმზიდველნი და არამიმზიდველი“ (Duque, 2006: 79).

ის, რაც ახალგაზრდულ ურთიერთობებში სიყვარულის სოციალური კონსტრუირების მიღმაა, არის ეგრეთ წოდებული რომანტიკული სიყვარული. Esteban, Medina and Távora (2005)-ის სიტყვებით, რომანტიკული სიყვარული: „... არის სიყვარულის ერთ-ერთი სახე, რომელიც მოიცავს სექსუალურ ლტოლვას და რომელიც აღიქმება როგორც ერთადერთი და განსხვავებული სხვა სახის სიყვარულისაგან, იმ სიახლოვის გამო, რომელსაც ის ქმნის, იმ ვალდებულებების გამო, რომელსაც ის ამსუბუქებს და იმ აღქმების გამო, რომელსაც ის იწვევს.

რომანტიკული სიყვარულის შესახებ ზოგიერთი განხილული შრომა შეეხება რომანტიკული სიყვარულის შესახებ არსებულ მითებს. მითი შეიძლება გავიგოთ, როგორც წინასწარწმენების შემცველი შეხედულება, რომელიც როცა ის ეხება რომანტიკულ სიყვარულს, აჩვენებს ერთგვარ „საერთო ჭეშმარიტებას“, რომელიც ამკვიდრებს უთანასწორო როლებს და ძალაუფლების ასიმეტრიულობას ბიჭებისა გოგონების მიმართ და რომელიც მოიაზრება როგორც მათი ურთიერთობის შემადგენელი ნაწილი (Ruiz, 2016).

ესენი წარმოადგენენ მცდარ შეხედულებებს, „რომლებსაც გააჩნიათ დიდი ემოციური მუხტი, იწვევენ გრძნობებს და ხშირად ხელს უწყობენ ჯგუფის იდეოლოგიის შექმნასა და შენარჩუნებას, ამის გამო არიან რეზისტენტულნი ცვლილებისა და მსჯელობის მიმართ“ (Ferrer et al., 2010). რომანტიკული სიყვარულის სფეროში ეს მითები ქმნიან საერთო წარმოდგენებს „ჭეშმარიტი

სიყვარულის“ შესახებ, სიყვარულის ჭეშმარიტი ბუნების შესახებ. თუმცა, მითების არსებობა, რომელიც მხარს უჭერს რომანტიკული სიყვარულის იდეალს შეიძლება ჩაითვალოს რისკ ფაქტორად მოზარდთა სასიყვარულო ურთიერთობებში (Luzón, 2011).

სემინარი

სემინარზე ჩვენ ვისაუბრებთ იმ სახეებზე/სურვილებზე/ მისწრაფებებზე, რომლებიც გააჩნიათ გოგონებსა და ბიჭებს დისნეის ფილმებში.

მასალები

- პრინცესებისა და გმირების სურათები და ვიდეოები, დისნეის 3 ფილმიდან: ფიფქია, პატარა ქალთევზე და მზეთუნახავი და ურჩხული.

მიზნები

- გოგონებისა და ბიჭების სახეებისა (images) და მათთვის მინიჭებული როლების გამოყოფა და ანალიზი.
- მოხდეს შედარება იმ წარმოდგენებისა, რომელსაც გამოხატავს ფილმებში მოცემული გოგონებისა და ბიჭების სახეები, მათი წარმოდგენებისა საკუთარი თავის შესახებ და ასევე იმ წარმოდგენების, თუ როგორი უნდა იყოს გოგონა და ბიჭი და /ან მათი პირადი გამოცდილებები.
- გააზრება ფილმის პერსონაჟების (რეალურისა თუ არარეალურის) მიერ შემოთავაზებულ ქცევითი მოდელებისა.

ინსტრუქციები

- მოსწავლეთა ჯგუფი იყოფა 3 ქვეჯგუფად 1,2,3.1,2,3 გადათვლის გზით ისე, რომ ერთ ჯგუფში არ მოხვდნენ ახლო მეგობრები. ყოველ ჯგუფს მიენიჭება ერთი ფერი: ყვითელი, ცისფერი ან ნარინჯისფერი. ჯგუფის თითოეულ წევრს ეძლევა ჯგუფის ფერის შესატყვისი პატარა ფურცელი, რომელზედაც უნდა დაწეროს საკვანძო სიტყვები ან ფრაზები: სილამაზე, ინტელექტი, უნარები, ძალა, ძალაუფლება, სიყვარული, თანაგრძნობა, დომინანტობა, ფიქრი თავით, ფიქრი გულით, სახლის საქმე, დამოუკიდებლობა, პასუხისმგებლობა, ძალადობა და სხვ.
- ჩვენ ჩვენი წარმოდგენების პროექციას ვახდენთ პრინცესებსა და გმირებზე.
- ფასილიტატორთან ერთად, ყოველი ჯგუფი მსჯელობს ფილმზე. ყველა მოსაზრება სწორია, ამ აქტიობის მიზანია, რომ წარიმართოს ამ მოსაზრებებზე მსჯელობა და მოხდეს მათი შეფასება.

- კითხვები გააზრებისათვის: გინახავთ ეს ფილმი? თუ კი, მოგწონთ ის? გახსოვთ რაიმე, რამაც მიიპყრო თქვენი ყურდღება? რას ფიქრობთ იმ სცენებზე, რომელიც ვნახეთ?
 - კითხვები მსჯელობისათვის: რას ფიქრობთ იმაზე, თუ როგორ არიან წარმოდგენილნი ფილმში ქალები? მამაკაცები? გოგონები და ბიჭები ისეთები არიან, როგორც რეალურ ცხოვრებაში? ისინი ასეთები უნდა იყვნენ? როგორ ფიქრობთ ახდენს თუ არა ეს გავლენას ჩვენს ქცევაზე ან ჩვენს აზროვნებაზე?
რას ფიქრობთ იმაზე თუ რა თქვა . . . ? ეთანხმებით? და სხვ.
 - კითხვები დასრულებისათვის: გამოყავით ორი ან სამი მოსაზრება და გაუზიარეთ ისინი კლასს.
- პლენარულ სხდომაზე: სხდომა გრძელდება 10-15 წუთი. ჩვენ ვაკეთებთ დიდ წრეს დიდი ფურცლის გარშემო, რომელზედაც გამოვსახავთ სამ სვეტს: ერთი იქნება იმ თვისებებისათვის, რომლებსაც ვუკავშირებთ გოგონებს, მეორე იმ თვისებებისათვის, რომლებსაც ვუკავშირებთ ბიჭებს და შუა სვეტს შემოვინახავთ იმ თვისებებისათვის, რომელიც აღიქმება როგორც „გოგოური“ ან „ბიჭური“ (მაგ. სილამაზე). ყოველი მონაწილე დადებს თავის ფურცელს იმ სვეტზე, რომელსაც მათი აზრით ის მიეკუთვნება. ფასილიტატორი კომენტარს გააკეთებს იმის შესახებ, თუ რა წარმოდგენები და როლები არის ნაგულისხმევი ყოველ თვისებაში და წაახალისებს მსჯელობასა და ფიქრს ამ ძირითად სიტყვებზე. უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენ არ ვართ ვალდებული მივყვეთ თავსმოხვეულ მოდელებს.
- ამ აქტიობის მთავარი მიზანია, რომ ყველა სიტყვა (ან მათი უმრავლესობა) მოვათავსოთ შუა სვეტში, რადგან გოგონებსა და ბიჭებს ყველაფრის კეთება შეუძლიათ და არ არსებობს ისეთი რამ, როგორიცაა ბიჭის დამახასიათებელი თვისებები და გოგოს დამახასიათებელი თვისებები. როგორც ბიჭებს, ასევე გოგონებს შეუძლიათ ტირილი, სიცილი, დასუფთავება, საჭმლის კეთება და სხვ.